

1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 2

- a. Teiresias maakt aanstalten om weg te lopen / Oedipus probeert Teiresias tegen te houden 1
- b. Dit blijkt uit regel 437 waarin Oedipus Teiresias vraagt om te blijven Of woorden van overeenkomstige strekking. 1

2 maximumscore 2

Tijdens een diner/feest in Corinthe zei iemand / een dronken man dat hij een bastaard was.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Wanneer Corinthe in het antwoord ontbreekt, één scorepunt toekennen.

3 maximumscore 2

- Op deze dag zal Oedipus te weten komen wie hij werkelijk is / wie zijn echte ouders zijn (en dus als het ware opnieuw geboren worden) 1
  - maar tegelijkertijd houdt deze onthulling zijn ondergang in 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 2

- a. De intelligentie/slimheid van Oedipus / Het oplossen van het raadsel (van de Sfinx) 1
  - b. Oedipus kreeg als beloning voor het oplossen van het raadsel (van de Sfinx) de koningin van Thebe / Iocaste als bruid. Dit had tot gevolg dat hij met zijn moeder trouwde 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Wanneer bij b. alleen als antwoord is gegeven 'hij doodde zijn eigen vader', geen scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores								
5	<p>maximumscore 1</p> <p>Het (eventueel) ten ondergaan van mezelf (wanneer ik de stad gered heb). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>									
6	<p>maximumscore 1</p> <p>(καὶ σύ,) παῖ, (κόμιζέ με) / (καὶ σύ, παῖ,) κόμιζέ (με) (regel 444) / κομιζέτω (δηθ') (regel 445)</p>									
7	<p>maximumscore 1</p> <p>Eén van de volgende twee antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – παρὼν (σύ γ' ἐμποδῶν) / (σύ γ') ἐμποδῶν tegenover συθείς – ὄχλεις tegenover οὐκ (ἄν) ἀλγύναις (πλέον) 									
8	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. Oedipus verdenkt Teiresias van een complot/samenzwering (met Creon) 1 • b. Teiresias begint te spreken over de (biologische) ouders van Oedipus / over zijn afkomst 1 • c. Teiresias spreekt in vage/onbegrijpelijke/beledigende termen / Teiresias spot met Oedipus' (zogenaamde) slimheid 1 <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>									
9	<p>maximumscore 2</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">huidige situatie</th> <th style="text-align: left;">toekomstige situatie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 vreemdeling/metoik/allochtoon</td> <td>1 Thebaan/autochtoon</td> </tr> <tr> <td>2 ziende</td> <td>2 blind</td> </tr> <tr> <td>3 rijk</td> <td>3 bedelaar</td> </tr> </tbody> </table> <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	huidige situatie	toekomstige situatie	1 vreemdeling/metoik/allochtoon	1 Thebaan/autochtoon	2 ziende	2 blind	3 rijk	3 bedelaar	
huidige situatie	toekomstige situatie									
1 vreemdeling/metoik/allochtoon	1 Thebaan/autochtoon									
2 ziende	2 blind									
3 rijk	3 bedelaar									
	<p>Indien drie tegenstellingen juist zijn 2</p> <p>Indien twee tegenstellingen juist zijn 1</p> <p>Indien één of geen tegenstelling juist is 0</p>									
	<p><i>Opmerking</i></p> <p>Wanneer één van de volgende antwoorden is gegeven: 'huidige situatie: hij woont nu hier; toekomstige situatie: hij zal uit dit land vertrekken', dit niet fout rekenen.</p>									
10	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teiresias spreekt met de woorden οὗτός ἐστιν ἐνθάδε (in de 3e persoon) over Oedipus 1 • In de regels 415-425 richt Teiresias zich rechtstreeks (in de 2e persoon) tot Oedipus 1 <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>									

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2	
	• παισι (regel 457)	1
	• γυναικός (regel 459)	1

Tekst 2

- 12 **maximumscore 2**
- a. ὄ (θ') ἡγεμόν 1
  - b. Het gebruik van het imperfectum (dat een poging kan aangeven) 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

- 13 **maximumscore 2**
- Twee van de volgende drie antwoorden:
- Bij Seneca ging een deel van de begeleiders de verkeerde kant op; bij Sophocles is hiervan geen sprake.
  - Bij Seneca was er behalve de koning slechts één dode; bij Sophocles werden (volgens Oedipus) allen gedood.
  - Bij Seneca is er sprake van wagens; bij Sophocles is sprake van slechts één wagen.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Wanneer één van de volgende antwoorden is gegeven:

'Bij Seneca was er sprake van een groot gezelschap; bij Sophocles betrof het maximaal vijf personen / een klein gezelschap', dit niet fout rekenen.

- 14 **maximumscore 2**
- a. Oedipus werd geprovoceerd en ging pas daarna ook zelf tot geweld over 1
  - b. Oedipus reageert niet evenredig op de hem aangedane belediging/ behandeling 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

- 15 **maximumscore 1**
- locaste heeft eerder gezegd dat er van het gezelschap één overlevende is / dat Laius door rovers is gedood.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

- 16 **maximumscore 2**
- a. Oedipus begint tot het inzicht te komen dat hij degene is die Laius heeft gedood 1
  - b. Oedipus komt pas later tot het inzicht dat hij de zoon is van Laius / dat hij met zijn eigen moeder is getrouwd 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • a. ἔλεος/medelijden; φόβος/angst 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • b. Medelijden: door bij het publiek medelijden op te roepen met de situatie waarin Oedipus verkeert / door de meelijwekkende situatie waarin Oedipus verkeert, uit te beelden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Angst: door het publiek in angstige spanning te houden over de verdere onthulling van de waarheid / wat Oedipus zichzelf zal aandoen als hij straks de gehele waarheid weet / door het publiek ervan te doordringen dat je als mens niets kunt doen aan het angstaanjagende van het goddelijke / door de angstige situatie uit te beelden waarin je als mens met het (almachtig) goddelijke / (nood)lot wordt geconfronteerd 	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Opmerkingen

Bij a. alleen een scorepunt toekennen, wanneer beide antwoorden juist zijn.

Wanneer bij a. als één van de antwoorden 'katharsis' is gegeven, geen scorepunt toekennen.

Tekst 3

18 maximumscore 1

Door de baby te omschrijven als inspanning van mijn pijnen / Door te vertellen hoe haar eigen baby aan de borst van een andere vrouw werd gelegd, wordt pathos opgewekt / benadrukt locaste hoe verschrikkelijk het was het door haar gebaarde kind te verliezen.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

19 maximumscore 2

- Bij Sophocles deelt Laïus zelf een klap uit aan Oedipus
- Bij Euripides wordt Oedipus door de paarden verwond / doet Laïus niets

Of woorden van overeenkomstige strekking.

2 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 2

- a. Teiresias maakt aanstalten om weg te lopen / Oedipus probeert Teiresias tegen te houden 1
- b. Dit blijkt uit regel 437 waarin Oedipus Teiresias vraagt om te blijven Of woorden van overeenkomstige strekking. 1

2 maximumscore 2

Tijdens een diner/feest in Corinthe zei iemand / een dronken man dat hij een bastaard was.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Wanneer Corinthe in het antwoord ontbreekt, één scorepunt toekennen.

3 maximumscore 2

- Op deze dag zal Oedipus te weten komen wie hij werkelijk is / wie zijn echte ouders zijn (en dus als het ware opnieuw geboren worden) 1
  - maar tegelijkertijd houdt deze onthulling zijn ondergang in 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 2

- a. De intelligentie/slimheid van Oedipus / Het oplossen van het raadsel (van de Sfinx) 1
  - b. Oedipus kreeg als beloning voor het oplossen van het raadsel (van de Sfinx) de koningin van Thebe / Iocaste als bruid. Dit had tot gevolg dat hij met zijn moeder trouwde 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Wanneer bij b. alleen als antwoord is gegeven 'hij doodde zijn eigen vader', geen scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 23		
23	maximumscore 1 ἡμάρτανον Ik beging een fout / Ik heb een fout begaan	
Kolon 24		
24	maximumscore 2 τόθ' ἠνίκ' ἐξελίμπανον δόμους πατρώους, op het moment dat ik het huis/paleis van mijn vader / het (voor)vaderlijk huis verliet, Niet fout rekenen: δόμους πατρώους vaderstad / familie van mijn vader	
Kolon 25		
25	maximumscore 2 ἀνδρὸς Ἑλλήνος λόγοις πεισθεῖς', (nadat/omdat ik) overtuigd/misleid (was) door de woorden van een Griekse man / Griek / omdat ik me liet overreden door / luisterde naar de woorden van een Griekse man,	
Kolon 26		
26	maximumscore 2 ὃς ἡμῖν σὺν θεῷ τεῖσει δίκην. die (aan) ons/mij als god het wil genoegdoening zal geven.	
Niet fout rekenen: (en/maar) hij zal aan ons genoegdoening geven als god het wil		
ἡμῖν jullie/jou		0
τεῖσει hij gaf genoegdoening		0
Kolon 27		
27	maximumscore 2 οὐτ' ἐξ ἔμοῦ γὰρ παῖδας ὄψεται ποτε ζῶντας τὸ λοιπὸν Want noch zal hij voortaan ooit / Want nooit zal hij voortaan mijn kinderen in leven / levend zien	
Niet fout rekenen: ἐξ ἔμοῦ παῖδας ζῶντας dat mijn kinderen leven		
ἐξ ἔμοῦ παῖδας ποτε ζῶντας mijn ooit levende kinderen		0
ὄψεται hij zag		0
Wanneer τεῖσει in kolon 26 ook vertaald is met een verleden tijd, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 3.		

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 28		
28	<p>maximumscore 2 οὔτε τῆς νεοζύγου νύμφης τεκνώσει παῖδ', noch / en (ook) niet / en nooit zal hij een kind verwekken bij zijn pasgetrouwde bruid,</p> <p>Niet fout rekenen: νύμφη meisje Niet fout rekenen: παῖδ' kinderen</p>	
Kolon 29		
29	<p>maximumscore 2 ἐπεὶ κακῶς κακὴν θανεῖν σφ' ἀνάγκη omdat het onvermijdelijk/noodzakelijk is dat die vreselijke vrouw op ellendige wijze / slecht sterft / zal sterven</p> <p>Niet fout rekenen: ἐπεὶ want ἐπεὶ ἀνάγκη toen het onvermijdelijk was ἐπεὶ daar (bijwoord) / vervolgens θανεῖν voortijdig vertaald</p>	<p>0 0 0</p>
Kolon 30		
30	<p>maximumscore 1 τοῖς ἐμοῖσι φαρμάκοις. door mijn toverkruiden/vergif.</p>	
Kolon 31		
31	<p>maximumscore 2 μηδεὶς με φαύλην κάσθενῆ νομιζέτω μηδ' ἡσυχαίαν, Niemand moet mij beschouwen als onbetekenend/minderwaardig en zwak en (ook niet als) passief / moet mij als onbetekenend, zwak en passief beschouwen,</p> <p>Niet fout rekenen: φαύλην slecht / van lage stand μηδ' ἡσυχαίαν en als niet passief</p>	<p>0</p>
Kolon 32		
32	<p>maximumscore 2 ἀλλὰ θατέρου τρόπου, βαρεῖαν ἐχθροῖς καὶ φίλοισιν εὐμενῆ· maar als een vrouw met een tegenovergesteld karakter, zwaar (drukkend /straffend) / onplezierig / moeilijk te verdragen voor (mijn/haar) vijanden en/maar welwillend/mild voor (mijn/haar) vrienden;</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 33		
33	<p>maximumscore 2 τῶν γὰρ τοιούτων εὐκλεέστατος βίος. want van zodanige/dergelijke mensen is het leven het roemvolst / zeer roemvol.</p>	
	τῶν τοιούτων van deze/die	1
	τῶν τοιούτων van zodanige dingen	0
	εὐκλεέστατος roemvol/roemvoller	1
Kolon 34		
34	<p>maximumscore 2 ἐπεὶπερ ἡμῖν τόνδ' ἐκοίνωσας λόγον, Omdat je ons dit (woord/verhaal) / deze woorden hebt meegedeeld,</p>	
Kolon 35		
35	<p>maximumscore 2 σέ τ' ὠφελεῖν θέλουσα, (en) omdat ik je wil helpen,</p>	
	ὠφελέω voordeel trekken / hulp krijgen	0
Kolon 36		
36	<p>maximumscore 2 καὶ νόμοις βροτῶν ξυλλαμβάνουσα, en omdat ik het opneem voor de wetten van de stervelingen/mensen,</p>	
	Niet fout rekenen: νόμος gewoonte	
	νόμος wijze	1
	νόμοις βροτῶν sterfelijke wetten	1
Kolon 37		
37	<p>maximumscore 2 δρᾶν σ' ἀπεννέπω τάδε. verbied ik je deze dingen / dit te doen / dat jij deze dingen doet.</p>	
Kolon 38		
38	<p>maximumscore 1 οὐκ ἔστιν ἄλλως; Anders / Op een andere manier is het niet mogelijk;</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 39		
39 maximumscore 2	<p>σοὶ δὲ συγγνώμη λέγειν τάδ' ἐστὶ, (maar) het valt jou te vergeven dat jij dit zegt / dit te zeggen,</p> <p>Niet fout rekenen: (maar) het valt (jou) te vergeven dat jij dit zei</p>	
Kolon 40		
40 maximumscore 2	<p>μὴ πάσχουσαν, ὡς ἐγώ, κακῶς. omdat/terwijl jij niet slecht wordt behandeld / er niet slecht aan toe bent, zoals ik.</p> <p>μὴ πάσχουσαν κακῶς hoewel jij niet slecht wordt behandeld</p>	0
Kolon 41		
41 maximumscore 2	<p>ἀλλὰ κτανεῖν σὸν σπέρμα τολμήσεις, γύναι; (Maar) zal je het (echt) wagen/durven je (eigen) kinderen te doden, vrouw?</p> <p>Niet fout rekenen: σὸν σπέρμα je zonen/zoon/kind Niet fout rekenen: τολμήσεις waag/durf je het? Niet fout rekenen: τολμάω verdragen/volharden/dulden τολμήσεις waagde jij het? σπέρμα afkomst</p>	0 1

Bronvermeldingen

tekst 1	Sophocles, Oedipus Tyrannus 412-462 (vertaling 412-428 G. Koolschijn)
tekst 2	Sophocles, Oedipus Tyrannus 800-822
tekst 3	Euripides, Phoenissae 28-45
tekst 4	Uit: Ch. Segal, Oedipus Tyrannus: Tragic Heroism and the Limits of Knowledge (New York 1993)
tekst 5	Euripides, Medea 798-817